

Sənətini sevən və sevdiren aktyor

Bu gün Xalq artisti Muxtar Maniyevin 90 illik yubileyi qeyd edilir

Onun milli kinomuzun inkişafında xidmətləri misilsizdir. Xalq artisti Muxtar Maniyev öz istedadı, sənətə bağlılığı, sevgisi və fədakarlığı ilə Azərbaycan kinosunun bənzərsiz və əvəz edilməz sənətkarlarından biridir.

O, 1935-ci il aprelin 4-də Bakıda dünyaya gəlib. Muxtar Maniyev Bakıdakı 199 sayılı məktəbdə təhsil almağa başlayıb. Orta məktəbi bitirdikdən sonra sənədlərini Neft-Kimya İnstitutuna verib. Qəbul imtahanlarından uğurla keçib, tələbə adını qazanıb. Mühəndis ixtisasına yiyələnib. Diplomunu aldıqdan sonra qəlbinin səsinə dinləyib. Aktyorluq sənətinin seyrinə düşən Muxtar Maniyev başqa bir təhsil ocağına üz tutub. Azərbaycan Dövlət İncəsənət İnstitutuna daxil olub.

Kino aləminə 1959-cu ildə çekilən "Onu bağışlamaq olarmı?" filmində milis serjantı rolu ilə qədəm qoyub. Bir gün "Koroğlu" filminə çekilişlərinə hazırlaşan kinorejissor Hüseyn Seyidzadə onun təhsil aldığı instituta aktyor axtarışı ilə gəlib. Birinci kurs tələbəsi olan Muxtar Maniyev ilk baxışdan kinorejissorun diqqətini cəlb edib. Onun 1960-cı ildə ekranlaşdırılan qəhrəmanlıq داستانında dəmirçi oğlu Polad roluna çekilməsi belə olub. O zaman tənqidçilərin Muxtar Maniyevin ifası barədə müsbət sözlər söyləmələri kinorejissorun seçiminin uğurlu olduğunu təsdiq edib.

Bundan sonra o, bir-birinin ardınca filmlərə dəvət olunub. Kinosevərlər Muxtar Maniyevi "İnsan məskən salır"da Məcid, "Bizim Cəbiş müəllim"də Nəcəfov, "Qərib cinlər diyarında" Akşad, "Bəxt üzüyü"ndə Zırpı, "Ölsəm...bağışla"da Seyidrza, "Bəyin oğurlanması"nda Qonaq, "Bakıda küləklər əsir"də Kərim, "Nəsimi"də Miranşah, "Sizi dünyalar qədər sevirdim"də Məmməd, "Babək"də İbn Muaz, "Qara gölün cəngavərləri"ndə Qoçu, "O qızı tapın"da Hacıbala, "Qızıl uçurum"da Xəlil, "Qorxma, mən sənənləyəm"də Məhbus, "Cin mikrorayonda"da Ramiz, "Yaramaz"da iş icraçısı, "Yarımcı qalmış mahnı"da Xədicənin qardaşı, "Şahid qız"da Həsən və digər rollarda görüblər. Aktyor tanıdıqca daha çox sevilib.

1960-cı illərdə görkəmli rejissor Adil İsgəndərov Azərbaycan Dövlət Akademik Milli Dram Teatrına rəhbərlik etdiyi dövrdə o, bu sənət ocağında çalışıb. Amma teatrda fəaliyyəti uzun sürməyib. Adil İsgəndərov "Azərbaycanfilm" kinostudiyasına direktor təyin edilib. Muxtar Maniyev də onun yanında işləməyə gedib.

O, eyni zamanda "Azərbaycanfilm" kinostudiyasının nəzdində açılmış, Adil İsgəndərovun rəhbərlik etdiyi aktyor kurslarında dərs deyib. Muxtar Maniyev gələcək həyat yoldaşı Nəsimə xanım orada tanış olub. Həmin kursda Nəsimə xanım da aktyorluq dərsi alırdı. Tələbəsinə vurulub. Onunla ailə qurub. Üç oğlu olub. Muxtar Maniyev qayğıkeş, mehriban ailə başçısı olub.

Muxtar Maniyev Azərbaycan kino sənətinin ən məhsuldar aktyorlarından biri kimi tanınıb. O, ümumilikdə 157 filmə rol alıb. Yalnız bədii filmlərdə deyil, "Mozalan" satirik kinojurnalında da bir sıra maraqlı rollara ekran ömrü verib.

Çəkildiyi filmlərin sayı çox olsa da, istedadlı kinoaktyorun sənət yolu enişsiz-yoxuşsuz, rəvan keçməyib. O, satirik rolları da, dramatik rolları da eyni ustalıqla yaradıb. Kinorejissorlar ona bir-birindən fərqlənən, müxtəlif səpkili rollar həvalə ediblər. Ancaq... Kino fəaliyyəti barədə Muxtar Maniyev belə deyib: "Mən fağır uşaq olmuşam, çekilib bir kənarda dayanmışam, lazım olanda çağırıblar, gedib çekilmişəm. Belə deyim də: əlim-yandıda yada düşmüşəm".

Qürurlu, ötkəm adam olub. Kimsəyə ağız açmağı, minnət etməyi sevməyib. Bəzən onu filmə təsdiq ediblər, sonra heç bir açıqlama vermədən çekmək istəməyiblər. Muxtar Maniyevi baş rola təsdiq edib, ancaq ikinci dərəcəli rola çekdikləri də az olmayıb. Sənətini çox sevən, kin-küdurət bilməyən aktyor heç nəyə əhəmiyyət vermədən yaradıcılıq yolunu davam etdirib, rolun böyük-küçüklüyünə baxmadan filmlərdə çekilib. Beləcə, 40 ildən artıq sənət yolu keçərək milli kinomuzun inkişafında əvəz edilməz işlər görüb.

Müxtəlif xarakterli rolları ekranda uğurla canlandırırıb. Onun qəhrəmanları arasında dürüstlər də, vicdanını itirməmişlər də, fırılcaqlılar da var. Aktyoru filmlərdə bəzən şux, zaraflı, bəzən çox ciddi, qaraqabaq görürük. Muxtar Maniyev kinorejissorların həvalə etdikləri hər bir rolu yüksək peşəkarlıqla, bənzərsiz aktyorluq ifası, məharəti ilə təqdim edib. Kino tənqidçiləri onun haqqında yazıblar ki, Muxtar Maniyevin konkret ampluası yoxdur. Bu fikrə böyük sənətkar müsahibələrinə birində belə münasibət bildirib: "Bu, aktyorun imkanlarının genişliyi deməkdir. Mən xoşbəxt adamam ki, heç vaxt özümü məhdudlaşdırmamışam. Filan rolda oynaya bilərəm, o birində yox deməmişəm. Qətiyyənlə! Hansı rol təklif olunubsa, oynamışam. Oynamaq istəyib, oynaya bilmədiyim rollar da olub..."

Azərbaycan kino sənətinə xidmətləri mükafatsız qalmayıb. O, 1982-ci ildə Əməkdar artist, 2000-ci ildə isə Xalq artisti adını alıb. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdünə layiq görüldü.

Cavanlığında idmanın müxtəlif növləri - üzgüçülük, boks, güləşlə məşğul olan Muxtar Maniyev fiziki cəhətdən güclü olub. Ancaq ağır xəstəliklər ondan yan keçməyib. Uzun illər ürək-qan dövranının pozulması və şəkər xəstəliyindən əziyyət çekib. Amansız xəstəliklərlə çarpışdığı illərdə ayrı düşdüyü çekiliş meydanlarının xiffətini çekib...

Görkəmli sənətkar 2016-cı il dekabrın 22-də, 81 yaşında dünyasını dəyişib. Vəsiyyətinə uyğun olaraq, Qala qəsbəsinə valideynlərinin yanında dəfn edilib.

Bənzərsiz aktyor filmlərdə yaratdığı bir-birindən maraqlı rolları ilə unudulmazdır...

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"